

Vývoj zbarvení částečně albinotického čolka velkého

Vít Zavadil

Článek popisuje jediný publikovaný případ vývoje částečného albinismu čolka velkého (*Triturus cristatus*) z území České republiky a patrně i z celého areálu druhu, pozorovaný v časovém období 15 měsíců.

Definice albinismu — genetické poruchy způsobující úplnou absenci či nedostatek kožních pigmentů, s níž se můžeme setkat u různých skupin organismů — byla podána např. v článku R. Musilové, V. Zavadila a P. Kotlíka o albinismu mláděte užovky obojkové (Živa 2006, 5: 228–229). Autoři zde také popsali rozdíl mezi albinismem

u endo- a ektotermních živočichů a zdůraznili nutnost popisu každého případu albinismu u ektotermních živočichů, u nichž není klasifikace částečného (parciálního) a úplného (totálního) albinismu dosud ustálena. Případ, o němž informuji, je však ještě složitější.

Dne 23. 7. 2002 jsem u Kyšic v okrese Kladno odchytil albinotickou larvu čolka velkého o přibližné celkové délce 45 mm. Larva byla shora a po stranách těla bílá s nádechem do žltorůžova, místy prosvítaly krevní vlasečnice, duhovka byla zlatavá,

pupila černá a na ploutevním lemu bylo několik tmavých skvrn (viz obr.). Zvíře tedy vykazovalo přítomností melanoforů znaky částečného albinismu, který není u čolků nijak běžný. Larvu jsem se souhlasem Ministerstva životního prostředí ČR choval doma v akváriu. Počátkem podzimu se jí vybarvil hřbetní ploutevní lem tmavěji, na dolní části duhovky se objevila tmavší skvrna a černé skvrny se začaly objevovat postupně na těle i na ocase (viz obr.). Tmavých skvrn rychle přibývalo. Další obrázek pochází z dubna následujícího roku, tedy ve stáří zvířete přibližně necelému roku. Na hlavě bylo skvrnek více a byly ostře ohraničené, směrem k ocasu ubývaly, byly však větší a neostře, na ocase již zcela vyznívají. Břišní strana a spodní hrana ocasu se zbarvily žlutě — jako u normálně vybarveného čolka, jedinec měl tedy přítomny i xantofory. Zvíře o celkové délce asi 90 mm uhynulo bez zjevné příčiny počátkem podzimu 2003, tedy ve stáří přibližně 18 měsíců, bez náznačků metamorfózy, a bylo uloženo do herpetologické sbírky Národního muzea v Praze pod evidenčním číslem NMPGU 73002. Fotografie mezi dubnem a datem úhynu larvy nebyla pořízena. Skvrny na žlutavém podkladu na těle však byly už rozmístěny velmi hustě, pouze na ocase jich bylo méně a zůstaly neostře ohraničené.

Flavistické (s mírně defektní světle žlutou pigmentací) či semialbinotické exempláře jsou u druhového komplexu čolků velkých (*Triturus cristatus* superspecies) dosti vzácné. Nejstarší nález zapsal L. Reichenbach (1866). V kompendiu Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas (Příručka plazů a obojživelníků Evropy, Arntzen 2003) je uvedeno 8 prací o albinismu „velkých“ čolků, přičemž počet jedinců je

Částečně albinotická larva čolka velkého (Triturus cristatus) 25. 7. 2002. Foto I. Přikryl

Uprostřed larva stejného jedince částečně albinotického čolka velkého. Snímek z 22. 10. 2002
♦ *Larva v dubnu 2003 — nápadná je zvýšená skvrnitost po půl roce života (celkové stáří necelý jeden rok), dole. Snímky L. Brejškové, pokud není uvedeno jinak*

jen o něco vyšší. Úplný albinismus byl u čolka velkého zaznamenán pouze v jednom případě (Lenders 1989). Albinismus jako genetická odchylka ovlivňující tvorbu pigmentu bývá u ocatých obojživelníků často spojen s poruchou či absencí metamorfózy (Lenders 1989, 1992).

Popsaný jedinec rozšiřuje nevelký počet známých semialbinotických zvířat. Náležitě ukazuje nejen na nutnost popsat u ektotermních živočichů každý nález albinismu, ale v rámci možností částečně albinotické zvíře sledovat i v čase. Pravděpodobnost jeho přežití v přírodě do dospělosti je velmi malá a orgány státní správy by měly v podobných případech udělovat bez problémů výjimky k držení albinotických jedinců. Takové zvíře patří rozhodně k vzácnostem a v prostudované literatuře (cca 40 pramenů) jsem se o identickém či podobném pozorování nedočel. Může to však být způsobeno právě absencí sledování ektotermních semialbinotických živočichů v čase.

Vznik článku byl podpořen výzkumným záměrem MSM 6293359101.

